

RIBE DOMKIRKE

DECEMBER 2015–MARTS 2016

**RIBE DOMSOGNS
MENIGHEDSRÅD
VALGTE MEDLEMMER**

PER DALGAARD

Grydergade 11
Tlf. 24 27 23 33
pdribe@gmail.com

POUL KARSTENSEN

Tøndervej 36
Tlf. 75 42 37 72
pksk@mail.dk

TAGE ROSENSTAND

Engdraget 43
Tlf. 75 42 21 25,
e_rosenstand@hotmail.com

KARSTEN ESKILDSEN

Sct. Laurentii Gade 4
Tlf. 75 41 19 97
kaes@mail.dk

HENNING KRUSE

Østerfæner 8
Tlf. 20 26 61 62
hkruse@stofanet.dk

HENRIK NOER

Gravsgade 26
Tlf. 75 44 66 56
henrik@noerhuset.dk

HENRIK PRÆSTHOLM

Nørrelundparken 1b
Tlf. 82 43 06 55
henrikpr@stofanet.dk

DAGMAR WARMING

Nørrelundparken 7c
Tlf. 20 61 70 62
dagmarwarming@gmail.com

**MEDARBEJDER-
REPRÆSENTANT**

HENRIK RAVN

Seminarievej 39
Tlf. 24 27 60 11
hr@hravn.dk

RIBE DOMKIRKE

Torvet, 6760 Ribe
Tlf. 75 42 06 19
kirken@ribe-domkirke.dk

1. KIRKETJENER

HENRIK RAVN, Seminarievej 39
Tlf. 24 27 60 11, hr@hravn.dk

2. KIRKETJENER

FOLMER IVERSEN
Gredstedvej 7, 6771 Gredstedbro
Tlf. 23 26 16 28
folmer.i@hotmail.com

ÅBNINGSTIDER FOR BESØG

November–marts kl. 11–15.00
April kl. 11–16.00
Maj–september kl. 10–17.00
Oktober kl. 11–16.00
Uge 7 og uge 42 kl. 11–17.00
På søn- og helligdage kl. 12.00
Uge 27 til 33 kl. 10–17.30
Der tages alle dage forbehold for kirkelige handlinger.
Guidede ture arrangeres igennem turistbureauet, tlf. 75 42 15 00.

PRÆSTER

DOMPROVST Jens Torkild Bak
Albert Skeels Gade 11
Tlf. 75 42 02 48
Provstikontoret
Gravsgade 50, 1. sal
Tlf. 75 42 56 44
jtb@km.dk

SOGNEPRÆST Torben Bramming
Puggardsgade 3
Tlf. 21 85 23 81
tb@km.dk

SOGNEPRÆST Signe von Oettingen
Garvergade 14, 6240 Løgumkloster
Tlf. 21 51 17 75
siv@km.dk

KORDEGNEKONTORET

Gravsgade 50
Tlf. 75 42 03 50

KONTORTID:

Man–fredag kl. 9.00–12.30
Torsdag tillige kl. 14.30–17.00

KORDEGN Anne Marie Sørensen
anms@km.dk

KORDEGN Susanne Severin Poulsen
ssp@km.dk

Fødsler og dødsfald skal anmeldes til kordegnekantoret.
Henvendelse ved kirkelige handlinger (dåb, vielse, begravelse) kan ske enten til kordegnekantoret eller til en af kirkens præster.

RIBE KIRKEGÅRDE KONTOR

Gravsgade 50
Tlf. 75 42 01 60

KONTORTID

Man–torsdag kl. 9.00–12.00
Torsdag tillige kl. 14.00–16.00

KIRKEGÅRDSLEDER Hanne Gerken
mail@ribekirkegaard.dk

ORGANISTER

DOMORGANIST Birgitte Ebert
Tlf. 75 44 10 02 / 51 34 29 66
beb@km.dk

DOMKANTOR, ORGANISTASSISTENT

Lotte Bille Glæsel
Tlf. 28 92 58 35
lottebilleg@gmail.com

Kære Domsogn

Så kommer julenummeret af kirkebladet for Domkirken. Der er masser af aktuelle temaer i denne udgave. Fra portrætter af kirkens domprovst Jens Torkild Bak over interview med Karen Büchert, der er mangeårig fan af Ribe Domkirke og kendte byen, førend hun besøgte den. Vi ser også i billeder tilbage på den succesfulde Rued Langgaard festival, der i år overgik sin hidtidige tilskuerrekord.

Vi ser til gengæld frem til både lørdagsuniversitet, studiekreds og senioreftermiddage og ikke mindst til næste års menighedstur til Vadstena Kloster, Mariefred, Uppsala og Stockholm, til september 2016. Den nye redaktør bliver næsten forpustet af aktivitetsniveauet, som vi går ind i det nye år med – i Kannikegårdens nye, skønne rammer.

Glædelig jul og godt nytår

Torben Bramming

Sognepræst

Produceret på
svanemærket papir

UDGIVER Ribe Domsogns Menighedsråd

OPLAG 2.200 stk.

FOTOS Folmer Iversen

DESIGN KIRK – Grafisk Design, Ribe

TRYK PE Offset

DEADLINE For næste blad: 2. marts 2016

DET HELLIGE ALMINDELIGE LIV

Kristendommen er ikke noget, man dyrker i klubber eller har som interesse på linje med dykning og stavgang. Kristendommen leves i det hellige, almindelige liv. Når man taler om det hellige, almindelige liv, er det selvfølgelig en hentydning til den hellige almindelige kirke. Det er der en grund til. For som vi ved fra vores lutheriske dogmatik, så er den hellige almindelige kirke en kirke, som er skjult. Den er ikke synlig, så man kan pege på bygninger, mennesker, handlinger og sige:

se, der er kirken, de er kirken. Den hellige, almindelige kirkes ydre udtryk er en kirke, hvor gode og onde er samlet, og derfor er der ingen, der kan tale på kirkens vegne, for så ødelægger man den hellige, almindelige kirke og gør den til menneskers meninger. Når jeg her taler om det hellige, almindelige liv gør noget lignende sig gældende. Kirken, den sande kirke, er en trossag. Der er en urørlighedszone, en zone, hvor det, der synes én modbydeligt, urigtigt og falsk, kan gemme noget

nedenunder, som man ødelægger eller udrydder, hvis man rører det. Den sande kirke og det sande liv er aldrig entydigt. Derfor siger Kristus, at kærligheden skjuler en mangfoldighed af synder.

Had synden, elsk synderen

Det er en svær balancegang, og den er især svær, hvis man kigger på de mennesker, man møder, og med hvem man vil skabe et ægte møde med reel samtale og reel respekt. Det

kan være svært, især hvis man møder mennesker med en anden tro, en anden ideologi eller med mange flere onde gerninger på samvittigheden end en selv. Min gode ven, den iranske missionær Massoud Fourouzandeh, siger i forhold til dette møde i en lidt anden sammenhæng: „Du skal hade islam, men elske muslimeren“ – han afleder dette fra den kristne tale om at hade synden, men elske synderen. Det kan jo lyde meget fingernemt, og hvordan kan man egentlig skelne mellem de to. Det spørger alle sig om, der har fjender eller mennesker, som de bestemt ikke bryder sig om og foragter og hader. C.S. Lewis, som har tænkt meget over dette møde, siger i „Det er kristendom“: „Jeg husker, at mine kristne lærere for længe siden fortalte mig, at jeg skulle hade et menneskes onde handlinger, men ikke hade det onde menneske, eller som de udtrykte det: had synden, ikke synderen. Jeg tænkte dengang, at det var en dum hårløveragtig måde at skelne på. Hvordan kunne du hade, hvad et menneske gjorde, men ikke hade mennesket? Men mange år efter gik det op for mig, at der var et menneske, som jeg havde gjort netop dette over for hele mit liv, nemlig mig selv. Hvor meget jeg end foragtede min egen grådighed, fejhed eller kujoneri, blev jeg ved med at elske mig selv. Det havde aldrig på nogen måde været svært. Faktisk var grunden til, at jeg hadede de onde handlinger, at jeg elskede mennesket. Netop fordi jeg elskede mig selv, var jeg ked af at opdage, at jeg var

den slags menneske, som handlede sådan.“

Derfor er næstekærligheden, som er et af de to store bud i det hellige, almindelige liv ikke noget man skal vente på indfinder sig. Denne skelnen mellem synden og synderen kræver ikke intellektuel fordybelse eller erkendelse. Den kræver blot handling, som Lewis afsluttende siger: „Spild ikke tiden med at gruble over, om du elsker din næste, handl som om du gjorde! Så snart vi gør det, opdager vi en af de store hemmeligheder. Hvis du opfører dig, som om du elskede en, vil du med det samme komme til at elske ham“.

Det hellige, almindelige liv og ideologierne

Det hellige, almindelige liv er noget, man ikke kan skrælle sig igennem lagene på og finde det gode liv under de onde ting. Der er ingen som kan sige, hvor det gode liv og det rigtige liv er. Det hellige, almindelige liv er en skjult størrelse, som man altså må tro på. Når jeg siger tro på, så grunder det altså i, at det udgangspunkt, vi har som mennesker for livet, er at det er godt, at der er en god måde, men at denne gode måde at leve på altid bliver mindre og dårlig, når den erobres af syndige mennesker, som mener at have den rigtige opskrift på livet. Her er ideologierne det bedste eksempel, fordi de ikke opererer med noget skjult eller noget syndigt, som ikke kan findes eller bortskaffes. For det hellige, almindelige liv gælder der det samme, som C.S. Lewis siger

om kirken i sin bog „Fra helvedes blækhus“: „Gud vil ikke have, man benytter ham som en forbrugsvare, Mennesker eller nationer som tror de, kan modtage troen, så at de derved kan skabe et godt samfund, kunne lige så godt mene, at de kunne bruge Jakobsstige som genvej til det nærmeste apotek.“ Kristendommen er ingen ideologi eller politik, og det viser sig klart, når man forsvarer de to begreber: den hellige almindelige kirke og det hellige, almindelige liv. C.S. Lewis har indfanget det meget fint i en fundering over omsorgsstatens største problem: at vide hvad der er bedst for andre, og når kirken som institution går den vej, så bliver den en del af staten. Han siger som i „Det er kristendom“: „Af alle tyrannier, er et tyranni udøvet til sine ofres gavn det mest undertrykkende. Det ville være bedre at leve under røverbaroner end under almægtige forstå-sig-på'er. Røverbaronens ondskab sover nogle gange, hans grådighed kan mættes på et tidspunkt, men de, som piner os for vores eget bedste, vil pine os uden ende, for de gør det med accept fra deres egen samvittighed.“

Rå overlevelse ikke nok

Mennesket har i kraft af sin biologi en overlevelsestrang. Kristendommen siger ikke noget positivt om den kamp for at vinde sit eget liv. For i denne rå overlevelse er der ikke brug for værdier. De kan nærmest føles som en hindring for at få en plads i solen. Det findes i alle lag af menneskeheden fra

de rige til de fattige, fra frie mennesker til fanger. Under Domkirkens tur til Harzen i 2014 besøgte vi Nordhausen koncentrationslejren, hvor Werner von Braun ledede udviklingen og produktionen af V1 og V2 raketterne. Her arbejdede gennem krigens sidste 2 år 60.000 kz-fanger. Der var næsten ingen vagter til at passe på dem. Fangerne sov i 4 lag i rum, hvor der var en konstant temperatur på 8 grader. De arbejdede i 2 skift af 12 timer. 30.000 af dem døde. Men der var ikke oprør, knap nogen flugt, for lejrfilosofien, der spillede på menneskets egoisme og overlevelsestrang, var virksom. De stærkeste fanger fik bonus for arbejdet, cigaretter, besøg hos prostituerede, udgang, og de tilkæmpede sig de bedste og øverste sovekøjer, så rigtig mange af de stærkeste fanger overlevede og efterlevede alle regler, mens deres svage medfanger døde omkring dem. Det var for de overlevende det værste, de oplevede, den måde, hvorpå de godvilligt havde mistet deres menneskelighed. De fandt ud af, at venskab, solidaritet, kunst, filosofi ikke havde nogen værdi i overlevelseskampen. Men hvad de bagefter oplevede, var, at de havde svigtet det, som gjorde, at overlevelse havde værdi, ren overlevelse var ikke nok, først venskab, solidaritet og kunst gjorde det værd at leve. På samme måde som det gode og det onde er smerten en del af det hellige, almindelige liv. Så både kampen for overlevelse, sygdom, død og svigt i forhold til medmennesket forår-

sager smerte, og da mennesket er en synder, så er den smerte ofte forårsaget af virkelige og reelle svigt og forbrydelser mod sig selv og andre.

Smerten og næstekærligheden

Hvordan forholder man sig så til denne smerte i det hellige, almindelige liv, når man støder på den? Smerte skal man både for sit eget og andres vedkommende reagere på. Som C.S. Lewis siger, så hvisker Gud til os i vores glæder, taler til os i vores samvittighed, men råber til os i vores smerte. Det gælder ikke kun for den smerte, man erfarer på egen krop, men også på den, som vi ser omkring os. Smerte er Guds megafon til at vække en døv verden, som han siger. Den smerte, man ser i sit almindelige liv omkring sig, er ikke til for at ignoreres, men for at bringe os til handling. C.S. Lewis var gennem mange år en forbenet ateist. Hans ateisme henfører han til den oplevelse, der satte stærkest aftryk på ham i hans barndom. Hans moder døde af en frygtelig smertefuld kræft, da han var 11 år. Han mindes timerne, hvor han var udelukket fra moderens værelse og ensomheden både fordi hans bønner ikke hjalp og fordi hans far ikke tog sig særligt af ham. Men som årene gik, vendte dette billede sig. Hans argument mod Gud var nemlig at universet syntes ondt og uretfærdigt, noget som han og andre kan forvise sig om i medier og virkelighed hver dag, men det hans opmærksomhed blev henledt på var, at han jo havde en fornemmelse af uret-

færdighed og ondskab. Hvorfra havde han den? En mand kan ikke kalde en linje for skæv, medmindre han har en opfattelse af en lige linje. Så hvad sammenlignede han universet med, når han kaldte det uretfærdigt og ondt? Smerten over hans mors død eller andre slag som han fik gennem livet, blev ikke mindre sorgfyldte, men hans blik på det blev et andet. Smerten blev ikke meningsløs og uretfærdig, men netop den megafon som gjorde opmærksom på, at der skulle ses til den både i handling og sorgarbejde over for sig selv og andre. Det betyder, at det onde og uretfærdige ikke for den kristne kan blive en undskyldning for ikke at handle eller for at miste troen på Gud, for selv gennem smerten og ondskaben bekræftes den dybereliggende sandhed om mennesket og universet, at det er skabt godt, og at vi har en særlig rolle at spille i det, at selv gennem det onde virker og arbejder Guds plan, som Jesu lidelseshistorie er det bedste udtryk for.

Det betyder samtidigt, at man ser sig selv i et nyt lys. Det at være kristen har ofte været forbundet med forestillingen, om at man skulle bære omkring på en stor syndsbevidsthed, som ofte gav mindreværdsforestillinger eller begrænsede ens udfoldelse. Sådan er det ikke. At man er ydmyg over for livet og medmennesket og Gud er noget andet. Lewis siger det ganske godt i „Det er kristendom“: „Sand ydmyghed er ikke at tænke mindre om sig selv, men det er at tænke mindre på sig selv.“ ◊

VOR FRUE KIRKE MARIA

Første gang, jeg stødte på navnet Ribe og Ribe Domkirke, var vist, da jeg som 12-årig læste Ingemanns roman „Valdemar Sejr“, hvori det fortælles, at her i Domkirken blev „Kong Valdemar Valdemarsøn af Danmark og Margaretha af Böhmen (vores Dronning Dagmar) erklæret for rette ægtefolk at være“. De blev nu vist nok viet på Riberhus, men pyt med det. Men byen og kirken genså jeg

ikke før mange år senere og kan knapt nok huske synet af Domkirken, men derimod af lygtetænderen, der gik rundt og tændte gasgadelygterne i gamle Ribe. Lidet kunne jeg ane, at jeg endnu mange år senere skulle få min hyppige gang i denne kirke via mit mangeårige arbejde som turistguide i Ribe, og nu er den mig lige så kendt og kær som mit eget hus.

Det er stadig en fryd og et imponerende syn at se denne stenkolos rejse sig over bykernens lave huse og at stå oppe i tårnet og se ud over marsken, og det er stadig spændende at gå rundt inde i kirken og opdage nye ting eller fordybe sig i de gamle. Lige nu er jeg f.eks. gået i gang med at nærlæse epitafierne.

For mig er Domkirken nok mest et historisk monument. Det mest fantastisk ved den er – ja, at den rent faktisk er til – at man kan følge mange århundreders skiftende arkitekturretninger og -modeluner, og at man kan gøre sig en forestilling om de mennesker, der har arbejdet på den – ofte det meste af et liv, haft deres gang i den, brugt den til livets store stunder, ladet sig døbe, konfirmere (da det blev indført), vie og begrave der. Og vi går lige i hælene på disse generationer før os. Vi bygger og ændrer og udsmykker stadig – sidst nu hele domkirkepladsen, og vi bruger stadig kirken til livets store stunder. Vi hænger sammen med de gamle, og det er da en fantastisk tanke, at vi ser og er i det samme hus og hører de samme klokker og går de samme steder.

Jamen tænk på, at de, der blev begravet i de nys afdækkede grave, måske har mødt Ansgar! Og ligger kirken så dér, hvor Ansgars kirke lå? Vi kan jo spørge ham, når han snart kommer op at stå på domkirkepladsen.

Der er stadig mange ubesvarede spørgsmål, mange skrøner, f.eks. den om at kannikkerne fra Domkirken vandt den store lysesstage i kortspil fra dominikanermunkene i Sct. Catharinæ. Der er mange fortællinger, mange fortolkninger – og her vil jeg ikke gå nærmere ind på Carl Henning Pedersens udsmykning, men nøjes med at citere følgende fra et lille hefte om udsmykningen; jeg har desværre ikke kunnet finde ud af, hvem der har forfattet det:

Carl Henning Pedersens udsmykning er det 20. århundredes stemme i Ribe Domkirkes tusindårige kor. Som de ord og toner, der gennem århundreder er steget op mod kirkens hvælvinger, taler kunsten til vor tid om gennem fællesskabet at være med i oplevelsen af det, der har samlet generation efter generation i kirken.

Det har i øvrigt været meget, meget spændende at se på udsmykningen med børn, som ikke har nogen forudfattet mening om, hvad kunst er eller skal være. Nogle (voksne) har været for, nogle imod, men ingen har været ligeglade.

Mit eget yndlingsbillede i Domkirken er Carl Henning Pedersens svævende ansigt med den slanke blå hals (i den mo-

saik, der hedder „Livets Kalk“), som jeg tillader mig at kalde „Den blå Madonna“ uden at have noget som helst belæg for, at det overhovedet er en madonnafigur, men det kunne det godt være ...

Vor Frue Kirke Maria er jo det officielle navn på Domkirken, og der er en lille mariafigur højt oppe på facaden over hovedindgangen, der er fire små mariafigurer på Maria-klokken og et kalkmaleri af Maria med barnet på en af pillerne i midterskibet – og så altså „min“ blå madonna.

Rainer Maria Rilke har skrevet dette digt om dem, der byggede de store kirker, som jeg vil slutte denne lille skitse med. Det er oversat fra tysk af Thor-kild Bjørnvig. ◇

*Som Haandværksfolk, som Mestre,
Svende, Dreng
vi bygger på dig, høje Midterskib.
Og ofte blev en Rejsende her længe,
skred som en Lysslans gennem os, og viste
et ukendt Greb, som vi forundret priste.*

*Vi stiger i de svajende Stilladser,
og overalt blir hamret, formet, savet,
indtil en Time køler Pandens Sved,
den kommer straalende, som om den ved
alting, fra dig, som Brisen ind fra Havet.*

*Da gjalder Hamrene, det ryster, durer,
og Stød gaar gennem Bjerget uden Pause.
Først naar det mørkner, slipper vi dig tavse:
Da dæmrer dine kommende Konturer.*

Gud, du er stor.

MED KRØLLET HJERNE OG HUMOR

Fra: Per Dalgaard <pdribe@gmail.com>

Sendt: 24. oktober 2015 13:46

Til: Jens Torkild Bak

Emne: Portrætinterview

Kære Torkild, jeg ved, du hader tanken, men tiden for en snak om dig til et portrætinterview i Kirkebladet nærmer sig. Og du slipper ikke! Kan vi finde et tidspunkt?

Vh Per

Den 24. oktober 2015 kl. 15.05 skrev Jens Torkild Bak <JTB@km.dk>:

Kære Per

Ja, det er rigtigt. Det vil, nu du erindrings om sagen, være det, jeg gruer mest for i den kommende uge. Hvordan forholder det sig med dine muligheder?

Venligst Torkild

Fra: Per Dalgaard

Hvad siger du til mandag den 2 november?

Vh Per

Fra: Jens Torkild Bak

Kære Per

Mandag den 2.11. har jeg lovet bort til min hustru, og det er et emne, jeg helst ikke skal genåbne, tror jeg. Er der noget alternativ?

Venligst Torkild

Fra: Per Dalgaard

Ok, kan vi sige kl 14 i morgen, tirsdag, hos mig?

Vh Per

Fra: Jens Torkild Bak

Det er en aftale.

Venligst Torkild

Som aftalt: Tirsdag, kl. 14, Grydergade 11:

Ovenstående mailudveksling er meget karakteristisk for vores 63-årige domprovst, Jens Torkild Bak – imødekommende, intellektuel, folkelig, alvorlig, selvironisk, humoristisk og – genert?

„Ja, du har ret, jeg er et genert menneske“, siger Jens Torkild Bak, som vi ellers alle er vant til at se rolig og fattet med klar og myndig stemme udlægge dagens tekst foran Carl Henning Pedersens smukke udsmykning eller på prædikestolen iført sort-hvidt eller farverigt.

Hans cv er både imponerende, så han ikke har noget at være genert over, og kort. Født 1952 i Gårslev ved Vejle i en lærerfamilie, begge forældre uddannet på Den Frie Lærerskole. Hjemmet var påvirket af højskolebevægelsen og grundtvigianismen. Hjemmet var, siger Torkild, „præget af Grundtvig overfor den fremadstormende markedsøkonomi og så af udviklings skepsis, begge mine forældre havde været på højskole“.

Torkild og hans to søskende var de første i familien, der tog studentereksamen, og Torkild gik den direkte vej til Aarhus og senere Københavns Universitet, hvor han blev cand. theol. i 1983. Samme år blev han efter nogen nølen sognepræst i Møgeltønder indtil 1993, hvor han blev domprovst i Ribe stift.

Hvorfor nøl i 1983?

„Det kunne der skrives en bog om! Min far var stærkt optaget af kirkelige tænkere, Grundtvig, Kirkegaard, Jakob Knudsen, men han havde til tider svært med i det hele taget at holde præster ud. Min far havde faktisk svært ved at finde en kirke med en præst, han kunne holde ud at høre på. Derfor var kirkegang for os en ret sjælden ting. Vi kom f.eks. aldrig i kirken i vores eget sogn, Sønder Bjert sogn, fordi den var en indremissionsk kirke. Det synes jeg i dag er fuldstændig vildt, at vi aldrig var, for i dag ser jeg da også mange positive sider ved indremissionen. Men det betød, at jeg er vokset op med en kritisk tankegang, skepsis, som også nagede mig, da jeg nølede med hensyn til, om jeg skulle være præst eller ej, men i Møgeltønder var der først tale om et årsvikariat, som det kun var ungarle, som jeg var, der ville søge. Arbejdet viste sig at være en åbenbaring for mig. Det at komme ind i et landsogn der og for en teoretisk akademiker, som jeg også var, at finde ud af, at verden derude eksisterede. At finde ud af, at folk lever og dør, får børn og bliver gift, og snakker om helt almindelige ting henne ved købmanden“.

Og det endte med, at du blev der i 10 år og blev meget sønderjysk, ikke?

„Jo, jeg satte mig ind i historien, forsøgte at lære sproget, og så fandt jeg jo også min kone Marian der“.

Torkild og Marian har to døtre sammen og to sønner. Alle fire

er flyttet hjemmefra, så de to bor nu alene sammen i den store smukke embedsbolig i Ribe.

Jeg bliver fyret i morgen

„Jeg havde troet, at jeg skulle forblive præst i Møgeltønder hele mit liv, et fantastisk sted med en stor historie og masser af fortællinger, som jeg var optaget af. Men en form for irrational rastløshed fik mig til at søge domprovstestillingen i Ribe, som jeg så fik, selvom jeg faktisk også nølede der og ville trække min ansøgning, hvilket min forgænger domprovst Kille-rich dog fik sat en stopper for.“

Hvordan føler du det så, når du står der i den imponerende Domkirke midt i gudstjenesten?

„Min dagligdag er travl og fyldt med møder og administration, jeg har mange dagsordener, er hele tiden på vej fra det ene til det andet, men når jeg er i gudstjenesten, så føler jeg ikke noget af alt det – der ER jeg bare, det lyder måske mærkeligt, men der er jeg bare helt til stede. Der er jeg mig selv, eller måske ikke mig selv. Jeg kan have kæmpet i timevis, nogle gange i dagevis med den elendige prædiken, der skal laves. Men når jeg er der, så er jeg der, og så kan jeg ikke gøre mere, så er jeg til stede. Det hele går op i en højere enhed, fordi jeg er så privilegeret at have et tæt samspil med organist og kor og de andre deltagere, så det i virkelighed er koordineret på sekunder. Det er en stemning og en form, som jeg går fuldstændig ind i. Det kan ske, at jeg bliver

distraheret, men i bund og grund så er gudstjenesten et sted, hvor jeg for alvor lever. Der lever jeg. Når jeg skriver min prædiken, kan jeg nu og da føle, at det her det dur slet ikke, det lykkes ikke, jeg bliver fyret i morgen. Men når jeg så er færdig og træder ind i gudstjenestens specielle højtidelige rum, så er jeg meget til stede. Og jeg bilder mig selv ind, at dette er ikke en envejskommunikation, det er en samtale med rummet og menigheden. Jeg hader at få at vide på forhånd, hvem der kommer til gudstjenesten. Hvis du siger til mig, at du kommer og hører på mig på søndag, så grundlægger du en rædsel i mig. Det skete f.eks. da grev Schack af venlighed ringede og advarede om, at 'jeg har dronningen med til gudstjeneste på søndag'“.

Livets poesi

Jens Torkild Bak er på den ene side en akademisk, intellektuel præst og provst, har interesseret sig for tværfaglig forskning, erhvervet en mastergrad i offentlig ledelse og skrevet en række artikler om især kirkelige forvaltningsspørgsmål. På den anden side er han et menneske, der elsker litteraturen, musikken, kunsten, naturen og alt, hvad der ellers er i stand til at røre sjælen. På spørgsmålet, om han mener, at kunst, poesi, og tro hænger sammen, svarer han:

„Der, hvor vi rammer det religiøse i tilværelsen, det er der, hvor vi er til i noget, som ikke tjener et formål uden for sig selv. Det tjener ikke bruttonationalproduktet eller din

eller min anseelse, men det er til med tilværelsens egen ret. Og det som vi på den måde ikke selv er herre over, det er vel det, der ligger det religiøse nært. Løgstrup skrev engang, at al ægte kunst er religiøs. Det samme gælder naturen. Du står foran et hav eller en skov eller en eng og du kan sige: hvad nytte er det til? Det er ikke til nogen nytte, det ER. Sådan er gudstjenesten også, når den er rigtig. Det hele går op i en højere enhed og ER“.

Torkild, du er kendt, ja nærmest berygtet, for dine prædikener, der ofte er meget akademiske, men så hurtigt skifter over i det meget folkelige med din helt egne tørre form for humor med udgangspunkt i vores alles konkrete dagligdag – jeg siger ikke en lyd om din berømte juleprædiken om at flytte Domkirken til Esbjerg, som gav en rungende latter i den fyldte julestemningsfyldte Domkirke. Men er det rigtig at sige, at du er både akademisk og folkelig?

„Ja, og det er noget, som jeg hele tiden må slås med. Jeg har en meget krøllet tankegang. Det akademiske kan i nogle sammenhænge være en styrke, i andre en begrænsning. Jeg prøver at blande det. Det er noget, jeg hele tiden må kæmpe med. Jeg har en temmelig kringlet tankegang, og det er altid en kamp for mig at få den omsat til en forståelig formidling. Det må jeg slås virkelig meget for og med. Det er først, når det lykkes mig at omsætte den

akademiske tanke til virkelighedens verden, at tingene begynder at få betydning og lever. Ellers kunne jeg jo lige så godt snakke latin. Men uden humor og ironi og selvironi kan man jo ikke leve, selvom min kone siger, at jeg skal passe på med ironien. Men det er en glæde at se folk smile eller ligefrem le op til en på prædikestolen. Med min krøllede hjerne ville det have været lidt for tørt, hvis det ikke havde været for det, at jeg heldigvis også er understyret med humor“. ♦

Og Jesus sagde:

Gå du hen og gør ligeså! Gå du hen og hvad??? Gør hvad, spørger man sig selv. Lade sig slå brutalt ned og frarøve alt? Ligge halvdød og hjælpeløs hen på en øde vejstrækning, som den arme mand i lignelsen om den barmhjertige samaritaner?

Det lyder underligt. Men måske er det ikke desto mindre det, der skal til, for at man ikke længere som den lovkyndige skal bruge tid på akademiske spørgsmål om næsten og eksempelvis forestille at være i tvivl om, hvem ens næste er.

Der er ting, man er nødt til at lære på den hårde måde, for at forstå dem. Hvem ens „næste“, ens medmenneske er, forstår man om ikke før så i hvert fald den dag, man selv bringes i en tilstand af hjælpeløshed. Den dag forstår man, at næsten er det menneske, uanset hvem det så måtte være! der forbarmer sig over én og ikke tøver med at yde den hjælp, man har brug for.

Så længe man ikke selv er i nød, men tværtimod disponerer over et vist mål af ressourcer – som den lovkyndige, der her indlader sig i en diskussion med Jesus, givetvis gør det – spørger man klogt sig selv, hvordan man bruger sine ressourcer fornuftigst. At man skal elske sin næste, og gøre det på den måde, at man hjælper sin næste med det, som næsten til enhver tid har brug for, det ved man godt. Det har man fået tudet ørene fulde af lige fra barnsben. Problemet er bare, at man jo ikke kan hjælpe alle mennesker. Det tilbagevendende spørgsmål bliver så, hvordan man skelner mellem dem, man har pligt til at hjælpe, og dem, man med sindsro kan springe over, enten fordi deres nød ikke kommer én ved, eller fordi de ikke er værdigt trængende (som det hed engang).

Man er jo endelig også nødt til at tænke på sig selv, og spørgsmålet er således af flere grunde akkurat det, som optager den skriftkloge, der gerne vil kunne retfærdiggøre sine valg: Hvordan kan man begrænse pligten over for medmennesket til et omfang, der er til at have med at gøre – og endda gøre det med god samvittighed? Det svar, Jesus giver med lignelsen om den barmhjertige samaritaner, er næppe det svar, spørgeren ønsker at høre: „Glem alt om, at det skulle være op til dig at vælge nødlidende mennesker til og fra. Se sagen fra ofrets synspunkt!“ Siger Jesus.

Af ofret og kun af ofret lærer man nemlig ret, hvem næsten er. Ofret skelner ikke mellem mennesker. Ofret har ikke råd til at vrage og vælge mellem mennesker. Enhver, der standser op, for-

SALMER

- 4 (Giv mig, Gud, en salmetunge)
- 417 (Herre Jesus, vi er her)
- 487 (Nu fryde sig hver kristen mand)
- 392 (Himlene, Herre, fortælle din ære)
- 747 (Lysets engel går med glans)
- Under altergangen/nadver
- 367 (Vi rækker vore hænder frem)

Der er to gamle „pengeblokke“ i Domkirken. De er to af tre, som blev fremstillet til kirken i 1725. To af blokkene var til bidrag til Helsingør og Fredericia Hospitaler og den tredje til midler til Ribe Bys fattige.

Nogle af blokkenes beslag er nyere, men de har altid været forsynet med kraftige beslag og låse.

Blokkene bliver nu tømt en gang om året op til jul, og det meste af de modtagne pengegaver bruges til julehjælp for vanskeligt stillede familier efter ansøgning. Det sker også, at der ydes hjælp til trængende konfirmander, som præsterne indstiller.

barmer sig og giver den fornødne hjælp, er for ofret den livsalige næste, også selvom det skulle være en af de forhadte samaritanere. Og så det afgørende spørgsmål om den gode samvittighed.

Selvfølgelig kan man ikke hjælpe alle mennesker; måske er ens muligheder i den henseende tilmed for intet at regne målt på summen af de nødlidendes behov.

Men det forfængelige håb, som den lovkyndige nærer, om at kunne begrunde og retfærdiggøre sine fravalg af menneskeskæbner etisk, så han kan vælge mennesker fra med god samvittighed, det håb skal han glemme alt om. For uanset, at man ikke kan hjælpe alle; og uanset hvor begrænsede ens egne ressourcer måtte være, så forbliver den etiske fordring selv både ubetinget og ubegrænset.

En god samvittighed lever af, at man gør det, man skal, uden at springe noget over. En god samvittighed kan man sagtens have på bestemte, velafgrænsede områder i tilværelsen – især, hvis man er velsignet med en ikke alt for nøjeregnende hukommelse. Livet ville næppe være til at bære, hvis der ikke var noget af alt det, vi gjorde, som vi kunne tænke tilbage på med god samvittighed. Vil man imidlertid forsøge at stable en god samvittighed på benene i forhold til buddet om næstekærlighed, så slår man sig på buddets ubetingede og ubegrænsede karakter. Man tvinges til at overveje, om det trods alt ikke ville være bedre at satse på Guds nåde og kærlighed i Kristus end på en god samvittighed.

Nuvel. Alt dette kunne i grunden blot være en passende indledning af overordnet etisk og kristelig art til en drøftelse af det spørgsmål, som mere end noget andet optager politikere og befolkninger i Europa i øjeblikket:

Spørgsmålet om de stadig større flygtningestrømme, der fra Afrika og Mellemøsten melder sig ved Europas grænser i håbet om et bedre liv, i hvert fald et liv uden alt det, de er på flugt fra. Lignelsen om den barmhjertige samaritaner er i sin virkningshistorie i en klasse for sig. Næppe nogen fortælling har mere end denne præget det europæiske værdigrundlag (hvis man må tale om et sådant) med en bevidsthed om, hvordan man skal behandle mennesker i nød, og lignelsen er til stadighed en samvittighedens stemme i vores kultur. Derfor gør synet af de mange bådflugtninge også et indtryk, det er svært at slippe fri af.

Alligevel kunne man på forsiden af Kristeligt Dagblad i torsdags læse følgende udtalelse af generalsekretæren for Dansk Flygtningehjælp, Andreas Kamm, hvem man ellers ikke kan beskyldes for ikke at forsøge at tage de nødlidendes parti:

Europa står over for et besluttet flygtninge-ragnarok. Der er grænser for, hvor mange flygtninge et land kan opsluge, og vi er ikke forpligtede til at ødelægge vores eget samfund ... Når jeg siger tingene så klart og tydeligt, fortsætter Andreas Kamm, så skyldes det, at jeg ikke vil have Dansk Flygtningehjælp mistænkt for at være så tossede, at vi mener, at der er plads til endeløse baner af flygtninge og migranter i Danmark. Det er der ikke ...

Er det i orden, det, Andreas Kamm her siger, og i øvrigt siger med opbakning fra en række andre humanitære organisationer, at der er grænser for, hvor mange der er plads til i herberget, og i det hele taget grænser for, hvor mange Europa kan rumme, hvis ikke det – som det siges i avisoverskriften – skal gå ud over balancen i Europa?

Ja, det er i orden at bruge sin kølige forstand, når man står over for et problem af det omfang, der her er tale om. Det er i orden at anstille fornuftige politiske overvejelser, hvori alle relevante hensyn – også til de egne befolkningers tarv – tages i betragtning og herunder overveje alternative muligheder for at hjælpe flygtningene, eksempelvis i de såkaldte nærområder.

Hvad derimod ikke er i orden set i lyset af den ubegrænsede og ubetingede etiske fordring, er at sige, at disse menneskers skæbne ikke er vores problem. Hvad der ud fra samme fordring heller ikke er i orden, det er i et anfald af national selvgothed at hævde, at vi har gjort nok, at vi har taget imod nok osv. For dertil kommer vi aldrig kristeligt set, uanset hvor rigtigt synspunktet måtte være politisk set!

I forhold til den radikale, ubetingede og ubegrænsede etiske fordring gives der ingen god samvittighed eller anledning til selvretfærdighed. I forhold til den kan vi højest gøre os håb om at lære at leve med vore forsømmelser. Evangeliet er et tilsagn om tilgivelse, ikke et tilbud om en god samvittighed. Men også rent politisk og folkeligt er det mere klædeligt at stå ved den brogede mangfoldighed af hensyn, man træffer sine beslutninger ud fra, end at forsøge at retfærdiggøre sig etisk.

Evangeliet er fyldt med trøst og opmuntring og slipper os aldrig med sin kærlighed, tilgivelse og omsorg. Men evangeliet lader os på den anden side heller aldrig være i tvivl om, hvorfra en sag skal ses, nemlig fra ofrets side, fra det enkelte nødlidende menneskes side. Eller som chefredaktør Anne Knudsen – helt i ånden fra lignelsen om den barmhjertige samaritaner – forleden sluttede sin lederartikel i Weekendavisen om flygtningeproblemet: Tænk, hvis det var os!

Glædelig søndag! Amen. ◇

Den hvide messehagel er vævet af Puk Lippmann i anledning af Ribes 1300 års jubileum.

Det er messehagelen, man bærer i jule- og påsketiden samt til festgudstjenester.

Jomfru Maria og Jesusbarnet er taget fra Domkirkens gamle messehagel og overført på den ny.

Studietur for Ribe Domsogns menighed september 2016

„DU GAMLA, DU FRIA ...“

Lund Domkirke

Efter at menighedens rejser de tidligere år er gået mod syd, øst og vest, er tiden nu kommet til en rejse nordpå.

I september 2016 går turen til Midtsverige og Stockholm som busrejse. På grund af den lange rejse og hviletidsreglerne for chauffører bliver det nødvendigt med et ekstra stop på turen mod Midtsverige, lige som turen må forlænges med en enkelt dag i forhold til tidligere rejser. Hjemturen kan klares på

én dag ved tilkaldelse af ekstra chauffør om nødvendigt.

Tidspunkt

Afrejse fra Ribe mandag den 5. september om morgenen med hjemkomst mandag den 12. september ud på aftenen.

Indkvartering

De 2 første overnatninger sker i Vadstena Kloster ved søen Vättern. Klosteret fungerer stadig som katolsk kloster for

8 nonner af Birgitta-ordenen. Desværre har klosters gæstehus kun plads til 26 gæster, så vi har måttet leje os ind på det nærliggende Hotel Slotsgården i yderligere 7 dobbeltværelser. Det skal oplyses, at værelserne i klosteret er af svingende standard, hvorfor man ved tilmelding bør angive, såfremt man ønsker at bo på hotellet. De sidste 6 overnatninger foregår i Rönninge Gård Kungsgård, der ligger ca. 30 km

Fra venstre mod højre, øverst:
Rönninge Gård Kungsgård
S/S Mariefred

Fra venstre mod højre, nederst:
Birka
Gripsholm Slot
Birgittasøster

sydvest for Stockholm tæt ved Södertälja. Rönninge Gård er en tidligere herregård med aner tilbage til 1400-tallet, men nu omdannet til herregårds-pension.

Turens indhold

Det endelige program er ikke fastlagt endnu, men der arbejdes blandt andet med følgende muligheder:

Besøg i Lund Domkirke, der sammen med „søsterkirkerne“ i Viborg og Ribe var de fornemste og største romanske

katedraler i det daværende Danmark. Guidet tur gennem Vadstena Kloster og slot. Heldagsudflugt med skib til vikingebyen Birka på øen Björkö i Mälaren. Birka var Sveriges første by. Det var hertil Ansgar rejste i 830 efter det knap så succesfulde ophold i Hedeby i 826. Ansgar menes at have bygget Nordens første kirke i Birka under sit første ophold dér. I Mariefred besøges Gripsholm Slot, der stadig er i den svenske kongefamilies eje. Fra Mariefred planlægges en 3½ times

lang sejltur med dampskibet S/S Mariefred til Stockholm. I Stockholm vil der blandt andet blive en guidet tur gennem „Gamla Stan“ og et besøg på Sveriges største turistattraktion, krigsskibet „Gustav Vasa“, der i 1628 sank midt inde i Stockholm efter blot 20 minutters jomfrusejls. Skibet blev først bjærget 333 år senere i en forbløffende god stand. Formentlig bliver der også tid til besøg i de 2 domkirkebyer Strängnäs og Uppsala. Strängnäs er Ribes svenske venskabsby, og Uppsala

har Nordens største domkirke med et årligt turistbesøg på omkring ½ million.

Forberedelse

Der vil i løbet af foråret blive afholdt 3 foredragsaftener i Processionsgangen i tilknytning til turen.

Rejseledere

Torben Bramming og Knud Jensen med Kai-Ivan Jensen, Darum Busser som chauffør.

Pris

Prisen for turen er 7.800 kr. under forudsætning af nogenlunde uændret valutakurs og dækker alle udgifter til forplejning (ikke drikkevarer), ophold, transport og de fleste entreer. Forplejningen begynder med aftensmad den første dag og slutter med middag den sidste dag.

Halvdelen af beløbet betales senest 1. marts 2016, mens resten af betalingen skal ske inden 1. juli. Tilmeldingen er bindende, når første rate er

betalt. Der aflægges regnskab for turen efter hjemkomsten.

Tilmelding

Turen er åben for tilmelding fra og med mandag den 14. december kl. 9.00 til Knud Jensen på telefon 75 42 17 03 og *kun* pr. telefon! Der er plads til 40 deltagere i 15 dobbeltværelser og 10 enkeltværelser. Ved overtegning oprettes venteliste. ◊

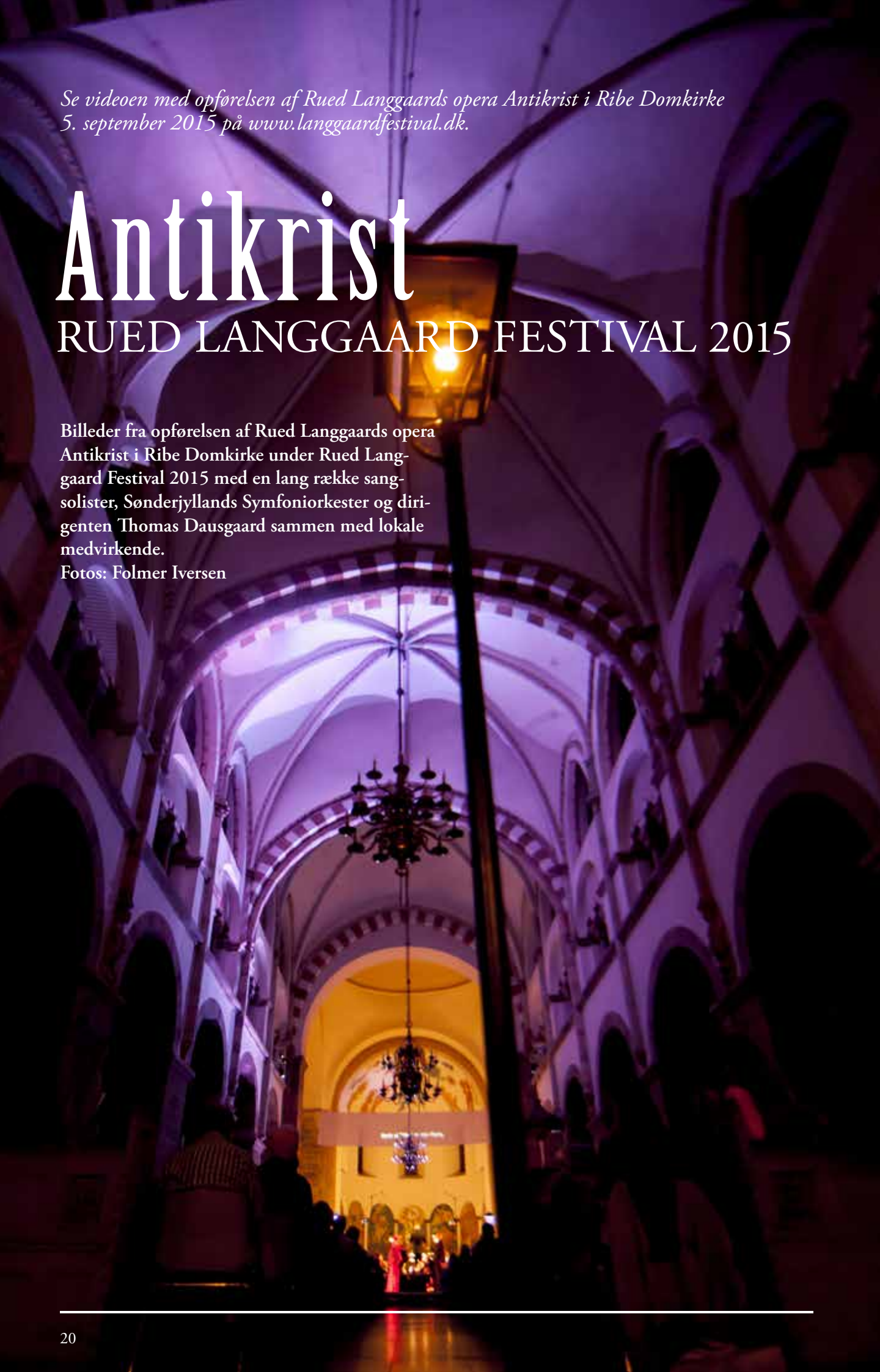
Se videoen med opførelsen af Rued Langgaards opera Antikrist i Ribe Domkirke
5. september 2015 på www.langgaardfestival.dk.

Antikrist

RUED LANGGAARD FESTIVAL 2015

Billeder fra opførelsen af Rued Langgaards opera Antikrist i Ribe Domkirke under Rued Langgaard Festival 2015 med en lang række sangsolister, Sønderjyllands Symfoniorkester og dirigenten Thomas Dausgaard sammen med lokale medvirkende.

Fotos: Folmer Iversen

OM REFORMATIONEN

I 2017 fejres over hele den lutherske verden 500-året for Reformationen. Ifølge den officielle historieskrivning er startskuddet til Reformationen Luthers opslag af 95 teser, vendt imod afladshandlen, på døren til Slotskirken i Wittenberg den 31. oktober 1517.

De kommende arrangementer i Lørdagsuniversitetet til og med 2017 vil tage udgangspunkt i forskellige sider af Reformationen og ikke mindst dens betydning for kirken og samfundslivet (i bredeste forstand) frem til i dag, kort sagt: dens virkningshistorie.

Lørdagsuniversitetets 3 arrangementer i foråret 2016 vil have fokus på Reformationens mulige spor i den økonomiske historie.

HVORNÅR 3 lørdage
PRIS Gratis
HVOR Kannikegården
TILMELD 10. februar
Til kordegnkontoret, på
75 42 03 50 eller anms@km.dk
eller Domkirkens hjemmeside.

13. FEBRUAR KL. 10-13
LEKTOR, SOGNEPRÆST
MIKKEL WOLD
Luther etikken og
markedstænkningen

En af grundlæggerne af den moderne samfundsvidenskab, Max Weber, hævdede som bekendt, at kapitalismen var et produkt af ånden i protestantismen (måske ikke så meget i Luthers som i Calvins udgave). En del af argumentationen er for så vidt selvindlysende: Kombinationen af streng arbejdsdisciplin og nøjsom

personlig livsførelse må nødvendigvis føre til ophobning af penge, kapital! Kapitalismen som økonomisk og socialt system er i dag den dominerende samfundsøkonomiske model og stort set uden konkurrence. Tilmed hævdede idéhistorieprofessoren Hans-Jørgen Schanz i sit foredrag om religion og modernitet, holdt i Processionsgangen den 31. oktober, at man efter hans opfattelse ikke kunne forestille sig individets frihed og selvbestemmelse – som er en uopgivelig størrelse i lutherdommen – uden et frit marked og altså også en eller anden form for kapitalisme. Spørgsmålet er så blot, om kapitalismen er i stand til at tøjle sig selv, eller rettere: Om det er muligt at beskytte kapitalismen imod kapitalismen og den grådighed, der kan blive kapitalis-

mens egen undergang. Ifølge flere (ikke mindst konservative) økonomer er den store udfordring i dag at bringe etikken tilbage i økonomien. Netop det er emnet for en antologi, som Mikkel Wold har udgivet i efteråret („Tag etikken tilbage“, Jensen & Dalgaard, Århus 2015) – og for den første af de tre universitetslørdage.

12. MARTS KL. 10-13
PROFESSOR, DR.POLIT.
NIELS KÆRGAARD
Reformationen og økonomien

Den tidligere økonomiske overvismand Niels Kærgaard har i en lang række artikler beskæftiget sig med emner som eksempelvis folkekirkens betydning for samfundets „socialkapital“ samt de teologiske og filosofiske spor i

den økonomiske tænkningens historie. I forbindelse med det forestående reformationsjubilæum er han bidragyder til flere udgivelser om Reformationens virkningshistorie. I en endnu ikke offentliggjort artikel om „Reformationen og de økonomiske ideer i 1500-tallet“ siger han: Der er [...] en lang række følger af Reformationen, der på meget langt sigt resulterede i strukturer, der var medvirkende ved skabelsen af den moderne sekulære velfærdsstat. På arbejdsmarkedet erstattede almindelig samfundsnyttigt arbejde „for næsten“ i høj grad messer, bønner og liv i klostre som det kristne ideal. Retsvæsenet blev sekulært i stedet for kanonisk, og den verdslige fyrste (dvs. staten) overtog ledelsen af selv kirken. På en række områder f.eks. socialområdet blev administrationen lagt ud i sognene; hvor den katolske kirke havde været strengt hierarkisk opbygget, gav læren om det almindelige præstedømme og afskaffelsen af paven og svækkelsen af bispernes stilling plads til øget lokalt selvstyre. Det er alt sammen ændringer, der i løbet af de kommende århundreder var med til at føre os ind på den vej, der førte det moderne nordvesteuropæiske velfærdsstater

2. APRIL KL. 10-13
PROFESSOR,
DR.PHIL ET OECON.
JØRN HENRIK PETERSEN
Velfærdsstat og kristendom

Jørn Henrik Petersen er bl.a. ophavsmand til en række bøger om velfærdsstaten, dens histo-

Professor,
dr.phil et oecon.
Jørn Henrik Petersen

Lektor, sognepræst
Mikkel Wold

Professor, dr.polit.
Niels Kærgaard

rie og værdigrundlag. Om sit bidrag til Lørdagsuniversitetet siger han følgende: Har vi opbygget et samfund, vi ikke har moral til? Velfærdsstaten er i normativ forstand næstekærlighedens erstatning, fordi den, som den engelske teolog Alec Vidler udtrykker det, spejler „kærlighed på afstand“. Velfærdsstaten stod fra sin spæde begyndelse med et problem, fordi den var udstyret med iboende spændinger eller ligefrem bar på selvdestruktive kræfter. Selvdestruktive kræfter, som den nok sigtede på at ville opløse, men alligevel bar med sig. Det gjorde den, fordi vi i sidste ende, som Luther så prægtigt sagde det, som mennesker er „indkrogede i os selv“. „Menneskets indkrogethed i sig selv“ er en blandt flere grunde til, at velfærdsstaten i

en vis forstand næsten påbegyndte sin nedbrydning, før den var etableret! Det er bl.a. derfor, vi befinder os i en bevægelse fra en velfærdsstat til en konkurrencestat og dermed fra et menneskesyn til et andet, fra en fællesskabsoplevelse til en anden. Mange ser det som en blot og bar nødvendighed, hvad det måske også er, men følgen synes at blive et menneskesyn og en fællesskabsopfattelse, der ligger mange mil væk fra, hvad der i min optik er eller burde være kristendommens. ♦

KOMMENDE ARRANGEMENT- OG KONCERTS- BESKRIVELSER

DE NI LÆSNINGER

i Ribe Domkirke

ONSDAG 2. DECEMBER
KL. 19

Gratis, uden tilmelding

Komponisten

BO GUNGE

Som optakt til Lutherfejringen i 2017 har Domkirken sammen med Ribe Katedralskole indgået et samarbejde med komponisten Bo Gunge om i de kommende år at skabe en helt særlig udgave af de traditionelle ni læsninger op til jul. En udgave, som er special-designet til Domkirken, Pige-koret og Katedralskolens musikelever, der selv har været med til at give ideer til komponisten. Allerede i år vil dette samarbejde kunne høres i tre nye musikværker, komponeret over tekster af bl.a. Holger Lissner. Domkirkens

konfirmander læser de traditionelle bibeltekster, og der bliver også mulighed for at synge med på de kendte advents- og julesalmer.

MEDVIRKENDE:

Karna Roager, obo
Anna Westergaard, cello

Mads Roager, cello

Elever fra Ribe Katedralskole under ledelse af Bo Gunge

Ribe Domkirkes Pige-kor under ledelse af Lotte Bille Glæsel

Domkirkens konfirmander

Domorganist Birgitte Ebert

Sognepræst Signe von Oettingen.

HÄNDELS MESSIAS

i Ribe Domkirke

TORSDAG 3. DECEMBER
KL. 19.30 – Entré 195 kr. ved indgangen fra kl. 19.00

Inklusiv program

ESBJERG ENSEMBLE

OG ENSEMBLE

MIDTVEST

G. Fr. Händels Messias

MEDVIRKENDE:

Treenighedskirkens Dreng- og Mandskor

Herning Kirkes Drengkor

Sct. Clemens Drengkor

Ditte Højgaard Andersen, sopran

Karolina Blixt, alt

Leif Aruhn-Solen, tenor

Jens Søndergaard, bas

DIRIGENT: Grete Pedersen.

STUDIEKREDS OM DET GAMLE TESTAMENTE

i Kannikkegaarden

ONSDAG 6. JANUAR
KL. 19.00–21.00

Gratis, uden tilmelding

Sognepræst

TORBEN BRAMMING

Mosebøgerne 1–4

De præstelige skrifter

ONSDAG 6. JANUAR
KL. 19.00–21.00

Gratis, uden tilmelding

Sognepræst

TORBEN BRAMMING

De historiske skrifter

ONSDAG 6. JANUAR
KL. 19.00–21.00

Gratis, uden tilmelding

Sognepræst

TORBEN BRAMMING

De profetiske skrifter

Man hører fra tid til anden, at Det Gamle Testamente ikke er del af kristendommen; Guds billedet og grusomheden, som fylder skriftet, hænger ikke sammen med Det Nye Testamente. Men Det Gamle Testamente er helt uundværligt for Det Nye Testamente, som ikke giver mening uden. Studiekredsen ser på, hvordan Det Gamle Testamente er opbygget og hænger sammen med Det Nye Testamente. De tre aftener skal give et indtryk af det helt grundlæggende indhold i de tre store temaer i Det Gamle Testamente.

SENIOR- EFTERMIDDAGE

Se beskrivelsen for mødested

ONSDAG 10. FEBRUAR
KL. 15.30–17

Gratis adgang

Tidligere bibliotekar

LARS ILSØE

**Reformationens bøger i
Katedralskolens og Stiftets
bibliotek**

RIBE KATEDRALSKOLES

BIBLIOTEK

Lars Ilsøe vil fortælle om centrale bøger og skrifter fra reformationen med udgangspunkt i bibliotekets samlinger, f.eks. Kirkeordinantsen, Ribe – artiklerne, Chr. III's Bibel, Hans Thomissøns Salmebog, Luthers, Melanchthons, Hans Tausens og Peder Paladius's værker. Det er disse bøger, reformationstidens gejstlige i Ribe Stift helt konkret har holdt i deres hænder.

ONSDAG 9. MARTS
KL. 14.30

Gratis adgang

Præst for Sct. Hans og Adelby danske menighed og har siddet i redaktionsudvalget for salmebogen.

EA DAL

**Vi synger sammen på hvert
vores sprog**

Deutsch-dänisches

Kirchengesangbuch

DOMKIRKEN

I september 2015 udkom Salmer på dansk og tysk – Deutsch-dänisches Kirchengesangbuch på Vajsenhusets Forlag. Den indeholder 290 salmer på både dansk og tysk, beregnet til gudstjenester og kirkelige handlinger, hvor dansk- og tysksprogede mødes, især i grænselandet. De fleste salmer er fra Den Danske Salmebog og følger nummereringen i denne, men der er også 60 salmer fra den tyske salmebog med danske oversættelser. Bagest i bogen finder man oversættelser af gudstjenesteritualerne og det danske dåbsritual på tysk. Kom og hør om seks års arbejde med bogen, syng med på nogle af salmerne og oplev, hvordan det er at synge med hver sit næb, men dog sammen.

ONSDAG 6. APRIL
KL. 14.30

Gratis adgang

Biskop

ELOF WESTERGAARD

**Vi synger sammen på hvert
vores sprog**

Lyset i salmer og digte

DOMKIRKEN

Salmedigteren Karl Laurids Aastrup (1899–1980) er den salmedigter fra det 20. århundrede, som er rigest repræsenteret i Den danske salmebog. Han var præst i Husby og Sdr. Nissum pastorat fra 1923–48. Han søgte et klart og enkelt sprog, uden følelsesmæssige dikkedarer, hvorfor han også kunne fremtræde som en noget streng og minimalistisk sprogvogter. Hans salmer virker sammenholdt med f. eks. Grundtvigs salmer temmelig nøgterne og bare. De er blottet for florumvunden tale, dæmper eller søger helt at undgå et mytiskpoetisk sprog, og holder sig fra al unødigt føleri. Men Aastrups salmer er dermed ikke uden billeder og sansning. Der træder et rum og en verden frem. Et ofte enkelt, kontrastfyldt og klart univers, der i struktur ligner det havnære vestjyske landskab en sommerdag med en høj himmel, et klart lys og en skarp horisont.

SIETZE DE VRIES

i Ribe Domkirke

LØRDAG 27. FEBRUAR
KL. 16

Gratis adgang

VESTJYSK ORGEL-

FESTIVAL

ÅBNINGSKONCERT

Sietze de Vries, Holland

En helt særlig musiker besøger Domkirken denne eftermiddag, når den internationalt anerkendte orgelspiller og orgelkender Sietze de Vries igen

sidder ved Domkirkens orgel. Han er uddannet i Holland, spiller over det meste af verden og er gæstprofessor ved uddannelser i både USA og Canada. Han besøgte Domkirken i 2009, hvor han spillede en sommerkoncert.

I sine unge år vandt han en lang række konkurrencer, nu bruger han en betragtelig del af sin tid på at udbrede kendskabet til de mange historiske orgler i Holland. Han lægger en stor vægt på formidling af orgelmusik

og instrumenter til de kommende generationer, ligesom han har dokumenteret en lang række orgler i sine talrige cd'er. Som improvisator er han enestående, han mestrer alle stilarter og kan med sin improvisation give en interessant karakteristisk af de orgler han møder, uanset hvornår de er bygget. Koncerten vises på storskærm.

KOMMENDE ARRANGEMENTER OG KONCERTER

KALENDEROVERSIGT

ONSDAG 2. DECEMBER
KL. 19

DE NI LÆSNINGER

Se side 24 for detaljeret program.
RIBE DOMKIRKE

TORSDAG 3. DECEMBER
KL. 19.30 – 195 kr. inkl. program
ESBJERG ENSEMBLE
OG ENSEMBLE
MIDTVEST

Se side 24 for detaljeret program.
G. Fr. Händels Messias.
RIBE DOMKIRKE

SØNDAG 6. DECEMBER
BØRNE- OG PIGE KOR
i Kalvslund kirke.

LØRDAG 12. DECEMBER
KL. 16.00 – Entré 50 kr.
RIBE KAMMERKORS
JULEKONCERT

Jens Emil, Holm, trompet
Birgitte Ebert, orgel
Dirigent: Lotte Bille Glæsel
Dansk, svensk og engelsk julemusik.
RIBE DOMKIRKE

SØNDAG 13. DECEMBER
KL. 12.30

LUCIAOPTOG

Børne- og Pige kor optræder med
Luciaoptog i byens gader med
udgangspunkt fra Domkirken.

SØNDAG 20. DECEMBER
KL. 16.00 – Entré 175 og 195 kr.
PETERS JULS
JULEKONCERT

Med sangeren Kirsten Siggaard
Billetter købes fra www.billetten.dk
Turistkontoret kan evt. hjælpe med
billetkøb.
RIBE DOMKIRKE

24. DECEMBER
KL. 13.30

JULESANG I DOMKIRKEN

Juleaften før den 1. gudstjeneste
kl. 14, lægger Børne- og Pige koret
stemningen til juleaftengudstjenesten,
mens menigheden kommer til kirke.

ONSDAG 6. JANUAR
KL. 19-21
STUDIEKREDS
OM DET GAMLE
TESTAMENTE

Se side 24 for detaljeret program.
v. Torben Bramming
KANNIKEGÅRDEN

ONSDAG 13. JANUAR
KL. 19-21
STUDIEKREDS
OM DET GAMLE
TESTAMENTE

Se side 24 for detaljeret program.
v. Torben Bramming
KANNIKEGÅRDEN

ONSDAG 27. JANUAR
KL. 19-21
STUDIEKREDS
OM DET GAMLE
TESTAMENTE

Se side 25 for detaljeret program.
v. Torben Bramming
KANNIKEGÅRDEN

TIRSDAG D. 2. FEBRUAR
KL. 19

KYNDELMISSE- GUDSTJENESTE

Ribe Kammerkor, under ledelse af
domkantor Lotte Bille Glæsel, med-
virker ved denne lysenes fest.
Kyndelmisse markerer dagen, hvor
halvdelen af vinterhalvåret mellem
den 1. november og den 1. maj er
gået. Der læses tekster og synges
korsatser til årstiden.

ONSDAG 3. FEBRUAR
KL. 19.30-21.00
Gratis, uden tilmelding
FÆLLESSANG I
KANNIKEGÅRDEN
Ole Madsen indleder

ONSDAG 10. FEBRUAR
KL. 15.30 – 17
SENIOR-
EFTERMIDDAG

Se side 25 for detaljeret program.
RIBE KATEDRALSKOLES
BIBLIOTEK

ONSDAG 24. FEBRUAR
KL. 19.00
FILMKLUB

Bente Bramming: Veronikas to liv –
tænk hvis du havde en dobbeltgænger
i et andet land.
KANNIKEGÅRDEN

LØRDAG 27. FEBRUAR
KL. 16

Gratis
VESTJYSK ORGEL-
FESTIVAL
ÅBNINGSKONCERT

Se side 25 for detaljeret program.
RIBE DOMKIRKE

ONSDAG D. 2. MARTS
KL. 19.30-21.00

Gratis, uden tilmelding
FÆLLESSANG I
KANNIKEGÅRDEN
Kirsten Andersen indleder

ONSDAG 9. MARTS
KL. 14.30-16.30
SENIOR-
EFTERMIDDAG

Se side 25 for detaljeret program.
RIBE DOMKIRKE

ONSDAG 6. APRIL
KL. 14.30-16.30
SENIOR-
EFTERMIDDAG
Se side 25 for detaljeret program.
RIBE DOMKIRKE

ONSDAG 6. APRIL
KL. 19.30-21.00
Gratis, uden tilmelding
FÆLLESSANG I
KANNIKEGÅRDEN
Bodil Grue indleder.

ONSDAG 13. APRIL
KL. 19.00
FILMKLUB

Jens Torkild Bak: Michael Kolhas
– en filmatiseret Kleistklassiker om
reformationstiden.
KANNIKEGÅRDEN

MANDAG 5. SEPTEMBER –
MANDAG 12. SEPTEMBER
STUDIETUR TIL
SVERIGE 2016

Se side 25 for detaljeret program.
Der er plads til 40 deltagere på turen.

KOR, SANG OG SALMER VED RIBE DOMKIRKE

Forårssæson 2016

Det er gratis synge i Domkir-
kens Børne- og Pige kor.
Mød op til første korprøve eller
ring til Domkantor, Lotte Bille
Glæsel, 28 92 58 35 for yderli-
gere oplysninger.

BØRNEKOR

SÆSONSTART: Torsdag 14. dec
KORPRØVER: Torsdage 15-15.50
(dog ikke i skolernes ferier).
ØVESTED: Processionsgangen

Optager alle fra 3. – 6. kl.
Der er ingen optagelsesprøve.
Der undervises i nodelære, ryt-
mer, horelære og ikke mindst
sang. Her arbejdes med krop
og bevægelse. Og børnene får
et godt kendskab til sange og
salmer samt bliver fortrolige
med Domkirkens fantastiske
rum og akustik. En til to gange
om året afholdes der korstævne
og to til tre gange om året syn-
ger koret til tjenester i Domkir-
ken eller Seem kirke.

PIGEKOR

SÆSONSTART: Torsdag 14. dec
KORPRØVER: Torsdage 16-17.30
(dog ikke i skolernes ferier).
ØVESTED: Processionsgangen

Optager medlemmer i alderen
fra ca. 13-19 år. (7. kl. – 3.g)
For at blive optaget i koret skal
man til en kort audition. (Man
må gerne synge sammen med
en veninde, hvis man ikke bry-
der sig om at synge alene).
Pige koret synger i Domkirken
eller Sct. Catharinæ kirke ca.
en gang om måneden enten til
gudstjeneste, stævne eller kon-

cert. Deltagelse i disse udløser
løn – mellem 70 og 115 kr. pr.
tjeneste, alt efter klassetrin.
Cirka hvert andet år er Pige-
koret på udlandstur. Næste
gang er i 2017.

RIBE KAMMERKOR

KORPRØVER: Tirsdag 19.30-21.30
ØVESTED: Processionsgangen
KORLEDER: Lotte Bille Glæsel

Optager gerne nye medlemmer.
Koret er et blandet voksenkor
med ca. 26 medlemmer og har
et bredt repertoire inden for
den klassiske genre.
Ribe Kammerkor medvirker
ved særlige lejligheder i Dom-
kirken og har derudover sin
egen selvstændige koncertvir-
ksomhed.

BABYSALMESANG

SÆSONSTART: Onsdag 3. feb
TID: Onsdage 10-10.45
STED: Sct. Catharinæ kirke
TILMELDING: Elin Hjuler
ehs@km.dk
PRIS: Gratis

Babysalmesangen er et samar-
bejde mellem sognene i Ribe,
Farup, Kalvslund, Obbekær
samt Seem. Babysalmesangen
henvender sig til babyer 2-12
mdr. og deres forældre.
Efter salmesangen er der tilbud
om kaffe/te. Se evt. mere på
kirkernes hjemmeside, eller
kontakt Elin Hjuler.

Det er muligt at rekvirere en kirkebil.
Henvendelse til kirkekontoret i god tid på tlf. 75 42 03 50

Gudstjenester i Ribe Domkirke

December

**ONSDAG DEN 2. DEC
KL. 19**

De ni læsninger
Kor og konfirmander
Signe von Oettingen

**SØNDAG DEN 6. DEC
KL. 10**

2. søndag i advent
Jens Torkild Bak

**SØNDAG DEN 13. DEC
KL. 10**

3. søndag i advent
Jens Torkild Bak
Kirkekaffe

**SØNDAG DEN 20. DEC
KL. 10**

4. søndag i advent
Torben Bramming

**JULEAFTEN
KL. 14**

Torben Bramming
KL. 16
Jens Torkild Bak

**JULEDAG
KL. 10**

Jens Torkild Bak

**2. JULEDAG
KL. 10**

Elof Westergaard

**SØNDAG DEN 27. DEC
KL. 10**

Julesøndag
Signe von Oettingen

**NYTÅRSAFTENS DAG
KL. 16**

Jens Torkild Bak

Januar

**NYTÅRS DAG
KL. 15**

Torben Bramming

**SØNDAG DEN 3. JAN
KL. 10**

Hellig Tre Konger
Jens Torkild Bak

**SØNDAG DEN 10. JAN
KL. 10**

1.s.e. Hellig Tre Konger
Torben Bramming
Kirkekaffe

**SØNDAG DEN 17. JAN
KL. 10**

Sidste s.e. Hellig Tre Konger
Signe von Oettingen

**SØNDAG DEN 24. JAN
KL. 10**

Septuagesima
Jens Torkild Bak

**SØNDAG DEN 31. JAN
KL. 10**

Seksagesima
Torben Bramming

Februar

**TIRSDAG DEN 2. FEB
KL. 19**

Kyndelmisse
Ribe Kammerkor

**SØNDAG DEN 7. FEB
KL. 10**

Fastelavn
Jens Torkild Bak

**SØNDAG DEN 14. FEB
KL. 10**

1. søndag i fasten
Torben Bramming
Kirkekaffe

**SØNDAG DEN 21. FEB
KL. 10**

2. søndag i fasten
Jens Torkild Bak

**SØNDAG DEN 28. FEB
KL. 10**

3. søndag i fasten
Signe von Oettingen

Marts

**SØNDAG DEN 6. MAR
KL. 10**

Midfaste
Signe von Oettingen

**SØNDAG DEN 13. MAR
KL. 10**

Mariæ bebudelses dag
Torben Bramming

**MANDAG DEN 14. MAR
KL. 17**

Mariæ bebudelse
Sognepræst ved domkirken
i København Stine Munch

**TORS DAG D 17. MAR
KL. 19.30**

Passionsgudstjeneste
Konfirmander og
Torben Bramming

**SØNDAG DEN 20. MAR
KL. 10**

Palmesøndag
Jens Torkild Bak
Kirkekaffe

**SKÆRTORS DAG
KL. 10**

Jens Torkild Bak

**LANGFREDAG
KL. 10**

Torben Bramming

**PÅSKELØRDAG
KL. 22**

Aftengudstjeneste ved
Signe von Oettingen og
Elof Westergaard

**PÅSKEDAG
KL. 10**

Elof Westergaard

**2. PÅSKEDAG
KL. 10**

Jens Torkild Bak

April

**SØNDAG DEN 3. APR
KL. 10**

1. søndag efter påske
Jens Torkild Bak

**SØNDAG DEN 10. APR
KL. 10**

2. søndag efter påske
Jens Torkild Bak
Kirkekaffe

**SØNDAG DEN 17. APR
KL. 10**

3. søndag efter påske
Jens Torkild Bak

**BEDEDAG
KL. 10**

Signe von Oettingen
Konfirmation

**SØNDAG DEN 24. APR
KL. 10**

4. søndag efter påske
Torben Bramming
Konfirmation

Gudstjenester i Seem Kirke

December

SØNDAG DEN 6. DEC

2. søndag i advent
Der henvises til Domkirken

**SØNDAG DEN 13. DEC
KL. 10**

3. søndag i advent
Torben Bramming

SØNDAG DEN 20. DEC

4. søndag i advent
Der henvises til Domkirken

**JULEAFTEN
KL. 15.30**

Torben Bramming

**JULEDAG
KL. 10.**

Torben Bramming

2. JULEDAG.

Der henvises til Domkirken

SØNDAG DEN 27. DEC

Julesøndag
Der henvises til Domkirken

Januar

**NYTÅRS DAG
KL. 16.30**

Torben Bramming

SØNDAG DEN 3. JAN

Hellig Tre Konger
Der henvises til Domkirken

SØNDAG DEN 10. JAN

1.s.e. Hellig Tre Konger
Der henvises til Domkirken

**SØNDAG DEN 17. JAN
KL. 10**

Sidste s.e. Hellig Tre Konger
Jens Torkild Bak

**SØNDAG DEN 24. JAN
KL. 10**

Septuagesima
Torben Bramming

Februar

**SØNDAG DEN 7. FEB
KL. 10**

Fastelavn
Signe von Oettingen

SØNDAG DEN 14. FEB

1. søndag i fasten
Der henvises til Domkirken

**SØNDAG DEN 21. FEB
KL. 10**

2. søndag i fasten
Torben Bramming

SØNDAG DEN 28. FEB

3. søndag i fasten
Der henvises til Domkirken

Marts

**SØNDAG DEN 6. MAR
KL. 10**

Midfaste
Torben Bramming

SØNDAG DEN 13. MAR

Mariæ bebudelses dag
Der henvises til Domkirken

SØNDAG DEN 20. MAR

Palmesøndag
Der henvises til Domkirken

**SKÆRTORS DAG
KL. 10**

Torben Bramming

**LANGFREDAG
KL. 10**

Signe von Oettingen

**PÅSKEDAG
KL. 10**

Torben Bramming

2. PÅSKEDAG

Der henvises til Domkirken

April

SØNDAG DEN 3. APR

1. søndag efter påske
Der henvises til Domkirken

**SØNDAG DEN 10. APR
KL. 10**

2. søndag efter påske
Torben Bramming
Konfirmation

**SØNDAG DEN 17. APR
KL. 10**

3. søndag efter påske
Torben Bramming

**BEDEDAG
KL. 10**

Jens Torkild Bak

**SØNDAG DEN 24. APR
KL. 10**

4. søndag efter påske
Der henvises til Domkirken

LUTHERSK MISSIONSFORENING (LM)

er en fri organisation i den danske folkekirke med kredse ud over hele landet – heriblandt Ribe. Vi ønsker at række Bibelens frigørende budskab til alle.

LMU

Luthersk Missionsforenings Ungdom er en ungdomskreds til Luthersk Missionsforening.

Hvem: Unge mellem 13 og 30 år.

Hvad: Meningsfyldt fællesskab, hvor vi studerer Biblen på kryds og tværs. Får kaffe, kage og hygge.

Hvor: I forskellige private hjem.

Hvornår: Hver torsdag kl. 19.30–21.30.

Yderligere information:

Christian F. Vølkers Engdraget 39, Ø. Vedsted, 6760 Ribe, tlf. 74 76 12 87

Vi glæder os til at møde dig!

MISSION AFRIKA GENBRUG

Rosen Allé 2, 6760 Ribe
Tlf. 75 42 22 33

LEDER: Aage Jacobsen

Vi modtager gerne ting, tøj og møbler. Møbler afhentes og udbringes tirsdag og fredag eftermiddag.

ÅBNINGSTID:

Man–fredag kl. 10.00–17.00

Lørdag kl. 9.30–13.00

FOLKEKIRKENS NØDHJÆLPS GENBRUGSBUTIK

V. Støckens Plads 4, Ribe
Tlf. 41 88 70 76

Vi modtager gerne tøj, ting og bøger.

»KIRKENS KORSHÆR«

Nørremarkens Genbrug
Industrivej 22, Ribe

Tlf. 75 42 10 87

Vi afhenter møbler m.m. tirsdag eftermiddag eller efter aftale.

Tlf. 75 44 12 33 / 26 95 86 34

ÅBNINGSTID:

Man–fredag kl. 13.00–17.00

Lørdag kl. 10.00–13.00

– din hjælp gør forskellen

FDF ØSTER VEDSTED KREDS

Vi mødes i kredshytten
MOLYK

Degnestien 6, Øster Vedsted

Mødetidspunkt for alle børn er
onsdag kl. 17.30–19.00.

Kredsen tilbyder FDF for alle børn i
0.–5. klasse.

Nogle aftener vil børnene være delt
i to hold. Opdelingen vil være 0.–2.
klasse og 3.–5. klasse.

KREDSLEDER:

Susanne Have Feddersen
Engdraget 71 (0.–2. kl.)
Tlf. 20 23 84 69

LEDERE:

Niels Christian Lausen (0.–2. kl.)
Tlf. 75 42 27 90 / 22 42 27 49

Lene Lassen (0.–2. kl.)

Tlf. 75 42 25 13 / 22 21 63 33

Tina Rasmussen (3.–5. kl.)

Tlf. 75 42 18 83 / 51 50 41 70

Jacob Lund Jørgensen (3.–5. kl.)

Tlf. 76 88 06 05 / 30 23 84 89

Flemming Vestergaard (3.–5. kl.)

Tlf. 20 87 09 77

KFUM SPEJDERNE RIBE-HVIDING GRUPPE

Vi mødes i hytten på ENGVEJ

GRUPPERÅDSFORMAND

Rie Morthorst Bruun, Lærkevænget 10

Tlf. 21 76 11 36

ricogklaus@stofanet.dk

KASSERER

Jens Kr. Kristensen, Kløvertoft 12

bnjkk@stofanet.dk

Tlf. 75 44 54 72

BÆVERFLOKKEN

Børn i 0.–1. klasse

Mandag kl. 17.00–18.30

Tom Tandrup

tomtandrup@gmail.com

Tlf. 29 89 92 75

ULVEFLOKKEN WARDHA

Børn i 2.–4. klasse

Onsdag kl. 18.30–20.00

H. C. Debel

hdebel@bbsyd.dk

Tlf. 40 50 55 54

SPEJDETTROPPEN VALDEMAR SEJRS TROP

Børn i 5.–8. klasse

Møde mandag kl. 19.00–21.00

Rasmus Klindt

rasmus@APHyXion.dk

Tlf. 28 57 93 82

SENIORTROPPEN

RIBERHUSRIDDERNE:

Unge i 9. kl–17 år

Tirsdag kl. 19.00–21.00

Emil Klemmensen

klemmensen11@gmail.com

ROVERNE

Unge over 18 år

Torsdag kl. 19.00–21.00

Morten Maskov

maskov93@hotmail.com

Tlf. 30 58 72 22

INDHOLD

Det hellige, almindelige liv

Min Domkirke – Vor Frue Kirke Maria

Portrætserie – Jens Torkild Bak

Prædiken – 13. søndag efter trinitatis

Sognetur til Sverige 2016

Arrangementkalender

Gudstjenesteliste.

Fra Domkirkens hovedindgang.

Ørnen og koen symboliserer Johannesevangeliet og Lukasevangeliet. Markusløven og porten til det nye Jerusalem.